

Polisi Diogelu

Medi 2020

Cymeradwywyd Gan:	Bwrdd Ymddiriedolwyr Maint Cymru
Gweithredwyd Gan:	Cyfarwyddwr a Swyddog Diogelu Maint Cymru
Dyddiad Cymeradwyo:	23 Medi 2020
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Medi 2022

Cynnwys

1. Polisi Diogelu.....	3
2. Beth ydy diogelu?	3
3. Cwmpas.....	3
4. Datganiad Polisi	4
5. Atal.....	4
5.1. Sicrhau proses recriwtio, sefydlu a hyfforddi ddiogel	4
5.2. Cyfrifoldebau Staff a Gwirfoddolwyr – Cod Ymddygiad	5
5.3. Sicrhau rhaglenni diogel yng Nghymru a thramor	7
6. Rhoi gwybod am bryderon neu honiadau.....	8
6.1. Sut i roi gwybod am bryder diogelu	8
7. Ymateb i bryder neu honiad.....	10
7.1. Rhoi gwybod am honiadau yn y Deyrnas Unedig	10
7.2. Rhoi gwybod am honiadau dramor	11
7.3. Caniatâd i ysgrifennu adroddiad diogelu.....	11
7.3. Rhoi gwybod i'r Comisiwn Elusennau	12
7.4. Mesurau Disgyblu	12
7.5. Cymorth i oroeswyr a staff.....	13
7.6. Rhoi gwybod am fwlio neu aflonyddu.....	13
8. Monitro a Gwerthuso	13
9. Cyfrinachedd.....	14
Atodiad 1: Rhestr Termau	15

1. Polisi Diogelu

Pwrpas y polisi hwn ydy amddiffyn pawb, yn enwedig menywod, merched, bechgyn, oedolion sydd mewn perygl / agored i niwed a'r rheini sydd yn cymryd rhan mewn prosiectau, rhag unrhyw niwed a allai gael ei achosi oherwydd eu bod yn dod i gysylltiad â Maint Cymru. Mae hyn yn cynnwys niwed sy'n deillio o'r canlynol:

- Ymddygiad staff neu staff sy'n gysylltiedig â Maint Cymru
- Dylunio a gweithredu rhaglenni a gweithgareddau Maint Cymru

Mae'r polisi'n nodi'r ymrwymïadau sydd wedi cael eu gwneud gan Maint Cymru, ac yn rhoi gwybod i staff a staff cysylltiedig¹ am eu cyfrifoldebau mewn perthynas â diogelu.

Nid yw'r polisi hwn yn ymdrin â phryderon diogelu yn y gymuned ehangach sydd ddim yn cael eu cyflawni gan Maint Cymru neu staff cysylltiedig.

Mae'r polisi hwn wedi cael ei ddatblygu yn unol â'r canlynol:

- [Safonau diogelu manylach yr Adran dros Ddatblygu Rhyngwladol](#)
- [Mesurau arbennig y Cenhedloedd Unedig ar gyfer amddiffyn rhag cam-fanteisio rhywiol a cham-drin rhywiol](#)
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (UNCRC).
- [Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#)
- Deddf Adsefydlu Troseddwy [ROA1974](#)
- Gweithdrefnau Diogelu Cymru (sy'n helpu ymarferwyr i gymhwyso Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014).

2. Beth ydy diogelu?

Yn y Deyrnas Unedig, mae diogelu'n golygu diogelu iechyd, lles a hawliau dynol pobl, a'u galluogi i fyw heb niwed, camdriniaeth ac esgeulustod.

Mae'n golygu amddiffyn pobl, yn enwedig menywod, merched, bechgyn ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed, rhag niwed sy'n deillio o ddod i gysylltiad â'n staff neu'n rhaglenni.

Gallwch weld diffiniadau pellach yn ymwneud â diogelu yn y rhestr termau yn Atodiad 1.

3. Cwmpas

Mae'r polisi hwn yn gymwys i'r canlynol:

- Yr holl staff sy'n gweithio i Maint Cymru
- Staff cysylltiedig tra byddant yn ymwneud â gwaith neu ymweliadau sy'n gysylltiedig â Maint Cymru, gan gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig

---

¹ Gweler Atodiad 1: Rhestr Termau i ddiffinio "staff cysylltiedig".

iddynt: aelodau'r bwrdd, ymgynghorwyr; gweithwyr llawrydd, gwirfoddolwyr; ymchwilyr; ymwelwyr â rhaglenni, sy'n cynnwys newyddiadurwyr, enwogion a gwleidyddion sydd wedi cael eu penodi neu eu recriwtio gan Maint Cymru, neu y bernir eu bod yn cynrychioli Maint Cymru mewn unrhyw ffordd yng Nghymru neu dramor.

4. Datganiad Polisi

Mae Maint Cymru yn credu bod gan bawb rydym yn dod i gysylltiad â nhw, waeth beth fo'u hoedran, hunaniaeth o ran rhywedd, anabled, cyfeiriadedd rhywiol, ethnigrwydd neu grefydd, yr hawl i gael eu hamddiffyn rhag pob math o niwed a achosir gan gamfanteisio rhywiol, camdriniaeth, aflonyddu, esgeulustod a bwlio. Rydym yn gwerthfawrogi amrywiaeth a chyfrinachedd, ac nid ydym yn gwahaniaethu yn erbyn unrhyw berson am unrhyw reswm. Byddwn ond yn portreadu pobl â theimlad o urddas, a byddwn yn gweithredu'n onest, yn dryloyw ac yn atebol. Nid yw Maint Cymru yn goddef bwlio, aflonyddu, camfanteisio a cham-drin rhywiol gan staff neu staff cysylltiedig, a bydd yn rhedeg rhaglenni diogel mewn amgylchedd sy'n cefnogi iechyd a lles corfforol ac sy'n cael ei wneud er lles gorau'r plentyn / person agored i niwed. Rydym wedi ymrwymo i greu gofod a systemau i feithrin ymwybyddiaeth a hyder staff i ddweud eu dweud. Mae gan yr holl staff a chynrychiolwyr cysylltiedig ddyletswydd orfodol i roi gwybod am yr holl bryderon diogelu ar unwaith. Mae gan bawb gyfrifoldeb dros ddiogelu.

Mae Maint Cymru yn ceisio mynd i'r afael â diogelu drwy ei holl waith, drwy'r tri philer sef **atal**, **adrodd** ac **ymateb**. Mae Maint Cymru yn cydnabod bod ganddo ddyletswydd gofal diogelu i gyfranogwyr, staff a gwirfoddolwyr prosiectau, gan gynnwys lle mae partneriaid eilaidd yn rhan o'r ddarpariaeth.

5. Atal

Bydd Maint Cymru yn gweithredu polisiau a gweithdrefnau i leihau'r risg o bryderon diogelu rhag digwydd.

5.1. Sicrhau proses recriwtio, sefydlu a hyfforddi ddiogel

- Cynnwys ymrwymadau diogelu Maint Cymru mewn hysbysebion swyddi, disgrifiadau swyddi a thelerau cyfeirio fel y bo'n berthnasol.
- Ceisio recriwtio'r holl staff cyflogedig a gwirfoddolwyr yn defnyddio gweithdrefnau, mesurau diogelu a gwiriadau priodol. Bydd Maint Cymru yn dilyn canllawiau ar rolau sy'n gofyn am wiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. <https://www.gov.uk/government/collections/dbs-eligibility-guidance>. Mae'r Rheolwr Addysg a'r Swyddogion Addysg Allgymorth yn destun archwiliadau manylach y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. At hynny, bydd yn ofynnol i

unrhyw staff sy'n debygol o ymweld â phrosiectau coedwigoedd Maint Cymru dramor a chyfarfod â chyfranogwyr y prosiectau gael gwiriad sylfaenol. Bydd yr wybodaeth hon yn cael ei chynnwys mewn hysbysebion swyddi a disgrifiadau swyddi.

- Asesu unrhyw wybodaeth am gofnodion troseddol a ddatgelir yn unol â'n polisi Diogelu Data a Chydraddoldeb ac Amrywiaeth, ac ar sail a yw'r troseddau a ddatgelwyd yn ddigon difrifol i wahardd recriwtio ar gyfer y rôl benodol honno. Ni fydd pobl sydd â cholffarn flaenorol am unrhyw drosedd yn erbyn plant, neu am gamfanteisio neu gam-drin rhywiol yn erbyn oedolyn yn cael eu cyflogi gan Maint Cymru. Mae Maint Cymru yn gofyn am gynnal ailasesiad bob tair blynedd ar gyfer swyddi perthnasol, a phob blwyddyn ar gyfer Swyddogion Addysg Allgymorth wrth adnewyddu eu contractau.
- Trafod cynnwys unrhyw ddatgeliad gyda'r ymgeisydd, cyn tynnu unrhyw gynnig o gyflogaeth yn ôl.
- Gofyn cwestiynau sgrinio priodol yn ystod prosesau dethol/cyfweld ar gyfer rolau perthnasol.
- Derbyng tystlythyrau ar gyfer holl swyddi, rolau gwirfoddolwyr ac ymddiriedolwyr Maint Cymru, sy'n cynnwys cwestiwn ar ddiogelu.
- Sicrhau bod pob aelod o staff yn gallu cael gafael ar y polisi hwn ac yn gwybod amdano, ac yn gwybod eu cyfrifoldebau o fewn y polisi hwn ac yn glynu at God Ymddygiad Maint Cymru.
- Sicrhau bod staff ac aelodau'r bwrdd yn cael hyfforddiant ar ddiogelu a chod ymddygiad ar lefel sy'n gymesur â'u rôl yn y sefydliad (hyfforddiant ymsefydlu ar gyfer staff newydd a hyfforddiant gloywi bob dwy flynedd o leiaf). Bydd staff sydd â rolau diogelu penodol yn cael hyfforddiant yn fwy aml. Bydd yr holl staff sydd wedi cymryd rhan yn y cwrs ymsefydlu diogelu yn llofnodi ffurflen hunanddatgan (atodiad 8). Dylid cofnodi a monitro dyddiadau pan fydd hyfforddiant sefydlu a gloywi wedi'i gwblhau.
- Gosod cyfnod prawf o chwe mis o leiaf ar gyfer yr holl staff a gwirfoddolwyr.
- Bydd y Swyddog Diogelu a'r Dirprwy Swyddog Diogelu yn meddu ar yr wybodaeth ddiweddaraf am arfer gorau a deddfwriaeth ddiogelu.

5.2. Cyfrifoldebau Staff a Gwirfoddolwyr - Cod Ymddygiad

Bydd holl staff, gwirfoddolwyr, derbynwyr grantiau, partneriaid a staff cysylltiedig Maint Cymru yn glynu wrth safonau ymddygiad uchel ac yn glynu wrth ein polisi diogelu. Bydd holl staff, gwirfoddolwyr, derbynwyr grantiau, partneriaid a staff cysylltiedig Maint Cymru yn:

- Creu amgylchedd lle mae plant, pobl ifanc ac oedolion mewn perygl / oedolion agored i niwed yn teimlo'n saff, yn ddiogel, ac fel eu bod nhw'n cael eu gwerthfawrogi a'u parchu.
- Sicrhau bod mwy nag un oedolyn yn bresennol yn ystod gweithgareddau gyda phlant, pobl ifanc neu oedolion mewn perygl / oedolion agored i niwed neu o fewn golwg neu glyw eraill; gweithio mewn amgylchedd agored bob amser gan osgoi sefyllfaoedd preifat neu sefyllfaoedd heb eu diogelu.
- Ni ddylid cael cyswllt 1:1 rhwng staff/gwirfoddolwr a pherson ifanc drwy offer neu negeseuon digidol.
- Parchu hawl person ifanc i breifatrwydd personol; bod yn ymwybodol o ofod personol a chadw pellter priodol, ac y gall cyswllt corfforol â phlentyn, person ifanc neu oedolyn mewn perygl gael ei gamddechongli.
- Ystyried sut rydych chi'n datblygu perthynas â phlant, pobl ifanc ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed, er mwyn atal unrhyw weithgaredd a allai gael ei ystyried yn amhriodol neu'n gamfanteisiol mewn unrhyw ffordd arall.
- Cymryd honiadau o niwed o ddifrif bob amser - peidio â gorliwio na bychanu.
- Rhoi gwybod am yr holl bryderon neu honiadau diogelu ar unwaith. Dyma eu dyletswydd orfodol.

Gwaherddir holl staff, gwirfoddolwyr, derbynwyr grantiau, partneriaid a staff cysylltiedig Maint Cymru rhag cymryd rhan yn yr ymddygiad niweidiol canlynol, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol:

- Unrhyw ymddygiad neu weithgaredd a allai arwain at gamfanteisio a cham-drin rhywiol.
- Gweithgarwch rhywiol gyda phlant (personau o dan 18 oed), waeth beth fo oedran y mwyaf neu'r oedran cydsynio yn lleol. Nid yw cred gyfeiliornus ynglŷn ag oedran plentyn yn amddiffyniad.
- Cyfnewid arian, cyflogaeth, nwyddau, neu wasanaethau ar gyfer rhyw, gan gynnwys ffafrau rhywiol neu fathau eraill o ymddygiad cywilyddus, diraddiol neu ffrwydrol.
- Unrhyw weithgaredd arall y bwriedir iddo achosi niwed corfforol neu emosiynol, esgeulustod, cywilydd neu gamfanteisio i unrhyw unigolyn.
- Unrhyw weithgarwch, arfer neu ymddygiad sy'n awgrymu bod staff, derbynwyr grantiau neu bartneriaid wedi camddefnyddio eu sefyllfa o bŵer ac yn ymgysylltu ag unrhyw unigolyn ar sail dynameg pŵer sy'n hanfodol anghyfartal.
- Rhybuddir yn gryf yn erbyn dechrau perthynas rywiol rhwng staff, derbynwyr grantiau, partneriaid ac unrhyw unigolion sy'n seiliedig ar ddynameg pŵer anghyfartal, gan y gallant danseilio hygredd ac uniondeb gwaith Maint Cymru.

- Gwahaniaethu yn erbyn, dangos triniaeth wahaniaethol, neu ffafrio unigolion penodol i eithrio eraill.
- Defnyddio cyfrifiaduron neu offer arall y sefydliad i weld, lawrlwytho, creu neu ddosbarthu deunydd amhriodol, gan gynnwys pornograffi, ond heb fod yn gyfyngedig iddo.

Bydd yr holl staff, wirfoddolwyr, derbynwyr grantiau a phartneriaid prosiect coedwigoedd yn rhoi gwybod am bryderon diogelu yn unol â'r polisi hwn.

5.3. Sicrhau rhaglenni diogel yng Nghymru a thramor

Bydd Maint Cymru yn ymrwymo i'r canlynol:

- Cynllunio a chynnal ei holl raglenni a gweithgareddau yng Nghymru a thramor mewn ffordd sy'n lleihau'r risg o niwed a allai godi gan blant, pobl ifanc ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed sy'n dod i gysylltiad â Maint Cymru.
- Cynnal asesiadau risg ar gyfer gweithgareddau yng Nghymru a thramor a fydd yn cynnwys plant, pobl ifanc ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed sy'n cynnwys materion diogelu.
- Cynnwys safonau diogelu ym mhrosesau diwydrwydd dyladwy a sgrinio prosiectau'r partneriaid coedwigoedd.
- Cynnwys cymalau diogelu mewn cytundebau partneriaeth ac ar ffurflenni adrodd. Mae hyn yn cynnwys (i) hysbysu Maint Cymru o'r holl bryderon diogelu neu gwynion sy'n ymwneud â phrosiectau neu raglenni sydd yn cael eu hariannu gan Maint Cymru dramor, neu am ein cynrychiolwyr a (ii) dilyn canllawiau cyfathrebu diogel a diogelwch ar-lein, a cheisio caniatâd gwybodus (gweler Atodiad 4) a (iii), cymryd camau dilynol yn sgil adroddiadau am bryderon diogelu yn brydlon, ac yn unol â'r broses briodol.
- Ar gyfer unrhyw waith cyfathrebu, gofyn am ganiatâd gan y plentyn a'r rhieni / ysgolion wrth weithio gyda phlant ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed. Mae hyn yn cynnwys cyfranogwyr prosiectau mewn prosiectau tramor. Gweler Atodiad 4 am ragor o wybodaeth.
- Sicrhau ei fod yn rhannu ei bolisi diogelu'n eang â rhanddeiliaid perthnasol (rhoddwyr, partneriaid, ysgolion) ac yn hyrwyddo ffyrdd hygyrch o dderbyn pryderon diogelu, gan gynnwys fersiynau sy'n ystyriol o blant o'r polisi. Dylai plant, pobl ifanc ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed wybod sut i fynd at oedolion os ydynt yn wynebu anawsterau, a chredu y bydd rhywun yn gwrandao arnynt yn effeithiol ac y bydd eu pryderon yn cael eu cymryd o ddifrif ac y gweithredir arnynt.
- Sicrhau bod polisi diogelu a Chod Ymddygiad yn cael eu cynnwys mewn contractau ar gyfer gwasanaethau neu nwyddau e.e. contractau ymgynghori.

Bydd copi o'r polisiau yn cael ei rannu â'r unigolyn/unigolion perthnasol, ac mae'n rhaid iddynt gadarnhau eu bod nhw wedi eu darllen a'u deall.

6. Rhoi gwybod am bryderon neu honiadau

Mae gan staff a chynrychiolwyr cysylltiedig Maint Cymru **ddyletswydd orfodol i roi gwybod am yr holl bryderon neu honiadau diogelu ar unwaith.** Mae hyn er gwaethaf p'un a ydynt yn fewnol i Maint Cymru ai peidio. Nid cyfrifoldeb y staff yw penderfynu p'un ai bod camfanteisio neu gam-drin wedi digwydd ai peidio, ond rhaid iddynt basio eu pryderon ymlaen.

Bydd unrhyw staff sy'n rhoi gwybod am bryderon neu gwynion drwy sianeli chwythu'r chwiban ffurfiol (neu os byddant yn gofyn amdano) yn cael eu diogelu gan Bolisi Chwythu'r Chwiban Maint Cymru. Mae honiadau ffug bwriadol yn drosedd ddisgyblu ddifrifol.

Bydd Maint Cymru yn derbyn cwynion gan ffynonellau allanol hefyd, fel aelodau o'r cyhoedd, partneriaid a chyrrff swyddogol. Mae'n hanfodol bod cyfrinachedd yn cael ei gynnal.

Bydd Maint Cymru yn sicrhau bod dulliau diogel, priodol a hygyrch o roi gwybod am bryderon diogelu ar gael i staff a'r cymunedau rydym yn gweithio gyda nhw yng Nghymru a thramor. Gallwch weld canllawiau ar sut i dderbyn pryderon diogelu yn Atodiad 2.

6.1. Sut i roi gwybod am bryder diogelu

Pan mae aelod o staff (neu wirfoddolwyr neu ymddiriedolwr) yn pryderu:

- Y gallai plentyn fod yn cael ei gam-drin neu mewn perygl o niwed;
- Y gallai oedolyn mewn perygl fod yn cael ei gam-drin neu mewn perygl o niwed; neu
- Y gallai oedolyn sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed achosi risg o niwed i'r plant neu'r oedolion hynny sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed,

dylent gysylltu ar unwaith â Swyddog Diogelu Maint Cymru neu yn eu habsenoldeb, y Dirprwy Swyddog Diogelu neu unrhyw ymddiriedolwr arall, naill ai wyneb yn wyneb, neu drwy'r cyfeiriadau e-bost neu'r rhif ffôn a nodir isod. Dylai staff ddefnyddio'r ffurflen yn Atodiad 3 i roi gwybod am bryderon.

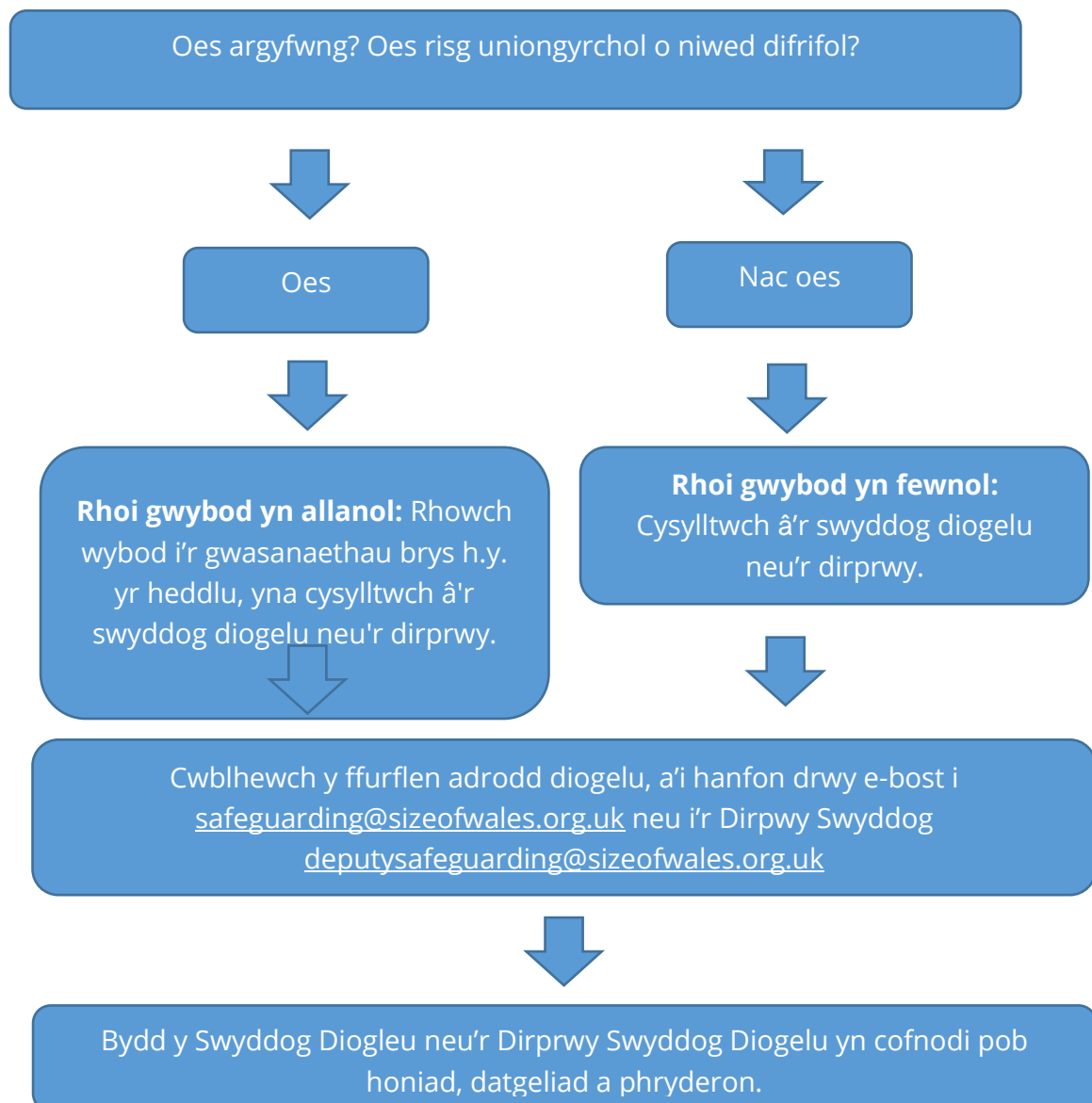

Manylion cyswllt:

Swyddog Diogelu: Barbara Davies Quy, barbara@sizeofwales.org.uk 07811 460 269

Dirprwy Swyddog Diogelu: Kath Jenkins (Ymddiriedolwr)
deputysafeguarding@sizeofwales.org.uk Rhif ffôn: 07777 602334

Os yw'n argyfwng a bod perygl uniongyrchol o niwed sylweddol, dylai aelod o staff roi gwybod am yr achos yn allanol i'r gwasanaethau brys ar unwaith. Os nad oes risg uniongyrchol, rhowch wybod am yr achos yn fewnol i'r Swyddog Diogelu.

7. Ymateb i bryder neu honiad

Bydd y Swyddog Diogelu (a'r Dirprwy yn eu lle) yn cymryd pob pryder a honiad o gam-drin o ddifrif, a bydd yn ymateb yn briodol er mwyn sicrhau diogelwch plant ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed sy'n dod i gysylltiad â Maint Cymru. Bydd cyfarfod dros y ffôn yn cael ei gynnal o fewn 24 awr ar ôl asesu'r pryder, ac i ystyried a oes angen rhagor o wybodaeth.

Mae honiad yn gallu ymwneud â pherson sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion mewn perygl / oedolion agored i niwed sydd:

- Wedi ymddwyn mewn ffordd sydd wedi niweidio plentyn / oedolyn mewn perygl, neu a allai fod wedi niweidio plentyn / oedolyn mewn perygl;
- O bosibl, wedi cyflawni trosedd yn erbyn plentyn / oedolyn sydd mewn perygl neu'n gysylltiedig â phlentyn / oedolyn mewn perygl; neu, sydd
- Wedi ymddwyn tuag at blentyn, plant neu oedolyn mewn perygl mewn ffordd sy'n dangos y gallent achosi risg o niwed i blant / oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed.

7.1. Rhoi gwybod am honiadau yn y Deyrnas Unedig

Os ydy'r honiad yn gysylltiedig â phryder diogelu yn y DU, mae'n rhaid i'r Swyddog Diogelu (neu'r Dirprwy yn ei lle) roi gwybod i Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol am bob honiad o gam-drin yn erbyn staff sy'n gweithio yn y Deyrnas Unedig o fewn 24 awr ar ôl i'r honiad ddod i'r amlwg (gweler atodiad 7 am fanylion cyswllt).

Dylai unrhyw gynrychiolydd sy'n credu bod plentyn neu oedolyn mewn perygl / oedolyn agored i niwed mewn perygl enbyd o niwed sylweddol yn y DU, gysylltu â'r heddlu drwy ffonio 999.

- Bydd Maint Cymru yn rhoi gwybod am honiadau pan fo achos rhesymol dros amau camdriniaeth, esgeulustod neu niwed. Gallai Maint Cymru oedi cyn llunio adroddiad er mwyn asesu p'un a oes digon o wybodaeth i gyfiawnhau achos rhesymol yn dilyn trafodaethau cychwynnol am bryder. Dylai'r oedi fod yn gyfyngedig o ran amser.
- Gallai Maint Cymru gynnal y gwiriadau mewnol hynny, a phenderfynu mai drwy ymateb mewnol y gellir ymdrin â'r mater orau; gwell goruchwyliaeth, digwyddiad hyfforddi, neu ei fod yn adroddiad maleisus neu'n camddehongli'r sefyllfa. Dylid cofnodi'r sefyllfa a'r ymateb. Monitro ar gyfer y gwelliant gofynnol.
- Efallai na fydd Maint Cymru yn rhoi gwybod am bryder, os yw testun y pryder yn oedolyn sydd â gallu cyfreithiol ac sydd felly, â'r hawl i wneud penderfyniadau y gallai eraill gredu sydd yn beryglus. Gallant ddweud eu bod yn gallu amddiffyn eu hunain (mae oedolyn yn oedolyn mewn perygl dim ond os nad yw'n gallu

amddiffyn ei hun rhag camdriniaeth neu esgeulustod). Mae gan yr unigolyn yr hawl i newid ei feddwl a gofyn am adroddiad yn ddiweddarach.

Bydd y sefyllfa'n cael ei dogfennu'n drylwyr yn nogfen dracio diogelu Maint Cymru. Lle bynnag y bo modd, nodir barnau a dymuniadau'r unigolyn a'u canlyniadau dewisol. Mae gwneud penderfyniadau, terfynau amser ac amodau i gyd yn cael eu cofnodi, ac mae Maint Cymru yn ymlynu wrthynt. Os oes gennych unrhyw amheuaeth, siaradwch gydag adran gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol.

7.2. Rhoi gwybod am honiadau dramor

Os digwyddodd yr honiad dramor, bydd Maint Cymru yn dilyn y llwybrau atgyfeirio a nodwyd gan bartneriaid yn eu polisiau diogelu. Bydd Maint Cymru yn rhoi cymorth i'r rheiny sydd wedi nodi pryderon diogelu dramor, yn enwedig gan y gallai hyn gael sgil-ffeithiau lleol difrifol, a'u rhoi mewn perygl.

7.3 Caniatâd i ysgrifennu adroddiad diogelu

Yn achos plentyn

At ddibenion diogelu, nid yw'n ofynnol cael caniatâd i ysgrifennu adroddiad diogelu am blentyn. Fodd bynnag, ystyrir ei bod yn arfer da ceisio cael caniatâd plentyn i ysgrifennu adroddiad diogelu amdano i'r Gwasanaethau Cymdeithasol neu gyrff diogelu perthnasol mewn gwledydd tramor, yn amodol ar ei oedran a'i ddealltwriaeth (gweler Atodiad 4 - cydsyniad gwybodus). Mewn unrhyw sefyllfa lle gwrthodir caniatâd, dylid nodi hyn ar y ffurflen adrodd i'r Gwasanaethau Cymdeithasol / perthnasol yn yr awdurdod gwledig. Mae'n bwysig cael sail resymegol dda dros pam mae'r adroddiad yn cael ei wneud heb ganiatâd yr unigolyn, a chofnodi'r penderfyniad hwn mewn cofnodion mewnol. Mae hyn yn gallu cynnwys:

- bod trosedd wedi'i chyflawni;
- y byddai'r sefyllfa, os na rhoddwyd gwybod amdani, yn rhoi pobl eraill mewn perygl o gamdriniaeth debyg (e.e. os yw'n hysbys bod y cyflawnwr tybiedig yn gweithio gyda phobl eraill sydd mewn perygl mewn amgylchiadau tebyg);
- bod yr unigolyn yn destun dylanwadu amhriodol (o bosibl gan y cyflawnwr neu berson sydd â diddordeb mewn ei ddiogelu), pwysau neu orfodaeth, sy'n ei annog i beidio â rhoi caniatâd.

Os bydd adroddiad yn cael ei baratoi, dylid rhoi gwybod i'r plentyn pa gamau fydd yn cael eu cymryd a pham, a chynnal cyswllt (os yw'n bosibl) â'r unigolyn i dawelu eu meddwl a chynnig cymorth drwy gydol y broses.

Os nad yw Maint Cymru yn rhoi gwybod am hyn i'r gwasanaethau cymdeithasol, dylid cofnodi'r penderfyniad hwn, a dylai'r Swyddog Diogelu drafod opsiynau diogelu gyda'r

unigolyn a llwybrau neu opsiynau eraill, drwy asiantaethau eraill o bosibl. Dylid atgoffa'r unigolyn bod ganddo'r hawl i newid ei feddwl, ac y gellid gwneud adroddiad yn ddiweddarach.

Yn achos oedolyn/oedolyn bregus mewn perygl

Pan fo'r adroddiad yn ymwneud ag oedolyn, dylid tybio bod gan yr oedolyn y gallu i wneud penderfyniadau drostynt ei hunain, oni bai bod hyn wedi'i asesu fel arall ac felly, bod ganddo'r hawl i gael gofyn am ei ganiatâd, neu i dynnu ei ganiatâd yn ôl.

Felly, dylid cael caniatâd i ysgrifennu adroddiad diogelu ar oedolyn ONI BA:

- bod trosedd wedi cael ei chyflawni
- y byddai'r sefyllfa, os na rhoddwyd gwybod amdani, yn rhoi pobl eraill mewn perygl o gamdriniaeth debyg (e.e. os yw'n hysbys bod y cyflawnwr tybiedig yn gweithio gyda phobl eraill sydd mewn perygl mewn amgylchiadau tebyg);
- bod yr unigolyn yn destun dylanwadu amhriodol (o bosibl gan y cyflawnwr neu berson sydd â diddordeb mewn ei ddiogelu), pwysau neu orfodaeth, sy'n ei annog i beidio â rhoi caniatâd.
- Os bydd adroddiad yn cael ei baratoi, dylid rhoi gwybod i'r plentyn pa gamau fydd yn cael eu cymryd a pham, a chynnal cyswllt (os yw'n bosibl) â'r unigolyn i dawelu eu meddwl a chynnig cymorth drwy gydol y broses.
- Os nad yw Maint Cymru yn rhoi gwybod am hyn i'r gwasanaethau cymdeithasol, dylid cofnodi'r penderfyniad hwn, a dylai'r Swyddog Diogelu drafod opsiynau diogelu gyda'r unigolyn a llwybrau neu opsiynau eraill, drwy asiantaethau eraill o bosibl. Dylid atgoffa'r unigolyn bod ganddo'r hawl i newid ei feddwl, ac y gellid gwneud adroddiad yn ddiweddarach.

7.3. Rhoi gwybod i'r Comisiwn Elusennau

Bydd Bwrdd Ymddiriedolwyr Maint Cymru yn cael gwybod am bob honiad o gamdriniaeth (fel y'i diffinnir uchod) sy'n cynnwys aelod o staff neu bartner. Maen nhw'n gyfrifol am gyflwyno adroddiad digwyddiad difrifol i'r Comisiwn Elusennau, fel sy'n ofynnol pan mae elusen wedi cofrestru gyda'r Comisiwn Elusennau. **Rhoi gwybod am ddigwyddiadau difrifol.**

7.4. Mesurau Disgyblu

Pan fo cynrychiolydd Maint Cymru yn destun honiad, mewn rhai achosion, bydd yr aelod o staff yn cael ei atal hyd nes y bydd ymchwiliad wedi'i gwblhau. Nid yw atal dros dro yn awgrymu bod y cynrychiolydd yn euog, ond mae'n amddiffyn pob parti. Bydd Maint Cymru yn cymhwyso mesurau disgyblu priodol, gan gynnwys diswyddo staff sydd yn mynd yn groes i bolisi. Mae hwn yn gallu bod yn benderfyniad anodd, yn enwedig os nad oes digon o dystiolaeth i gynnal unrhyw gamau gweithredu gan yr heddlu. Mewn achosion o'r fath, bydd Maint Cymru yn dod i benderfyniad yn seiliedig ar yr wybodaeth

sydd ar gael, a allai awgrymu, yn ôl pob tebyg, ei bod yn fwy tebygol na pheidio bod yr honiad yn wir.

7.5. Cymorth i oroeswyr a staff

Bydd Maint Cymru yn cynnig cymorth i oroeswyr niwed a achosir gan staff neu staff cysylltiedig, drwy rannu manylion asiantaethau arbenigol os yw'n briodol ac os gofynnir amdano. Pan fo'n briodol, dylech ddiweddarau'r person sy'n codi'r pryder/honiad ynghylch y cynnydd a'r datrysiad, oni bai:

- bod y sefyllfa'n golygu bod yn rhaid i ni barchu preifatrwydd unigolion a allai gael eu heffeithio;
- bod y goroeswr wedi nodi'n benodol y byddai'n well ganddynt beidio â chael cyswllt,
- bod yr honiad wedi cael ei wneud yn ddienw, ac nid yw hyn yn bosibl.

Os yw'r goroeswr yn blentyn neu fel arall, yn methu â gwneud penderfyniadau, bydd cymorth yn cael ei ddarparu gan warcheidwad, gofalwr neu eiriolwr priodol².

Mae Maint Cymru yn cydnabod y gallai staff Maint Cymru sydd wedi gorfod ymateb i honiad diogelu ganfod bod y sefyllfa'n peri straen ac yn peri gofid. Byddwn yn cefnogi ein staff drwy roi cyfle i drafod eu pryderon gyda'r Swyddog Diogelu, ac i geisio cymorth pellach fel y bo'n briodol. Gweler Atodiad 7 i gael rhagor o wybodaeth am atgyfeiriadau.

7.6. Rhoi gwybod am fwlio neu aflonyddu

Mae gan staff Maint Cymru yr hawl i weithio mewn amgylchedd sy'n saff, yn ddiogel ac sydd heb aflonyddu a cham-drin. Mae gan Maint Cymru nifer o bolisiau i gefnogi hyn, a gellir dod o hyd i fanylion am y rhain yn y Llawlyfr Staff. Os yw aelod o staff yn pryderu y gallai aelod o staff fod yn aflonyddu neu'n bwlio aelod arall o staff, neu'n gwneud i eraill deimlo'n anniogel neu'n anghyfforddus, dylent siarad â'r Cyfarwyddwr neu gydag Ymddiriedolwr.

8. Monitro a Gwerthuso

Bydd Maint Cymru yn adolygu effeithiolrwydd ei harferion diogelu yn rheolaidd, ac yn asesu gwybodaeth a dealltwriaeth staff a rhanddeiliaid. Bydd yr holl benderfyniadau diogelu yn cael eu dogfennu a'u hadolygu, gan gasglu'r gwersi a ddysgwyd. Bydd Bwrdd

---

² Yng Nghymru, mae gan unrhyw un sy'n destun gweithdrefnau diogelu, ac a allai fod â rhwystrau i ddeall yn llawn, gan gynnwys pob plentyn, yr hawl i eiriolwr, boed yn anffurfiol (gofalwr, aelod o'r teulu, gweithiwr cymorth mewn rôl arall) ond yn "briodol", sy'n golygu peidio â bod yn rhan o'r pryder diogelu mewn unrhyw ffordd.

Ymddiriedolwyr Maint Cymru yn adolygu materion diogelu fel rhan o'r gwaith o fonitro'r gofrestr risg diogelu bob chwarter. Bydd cyfarfod adolygu yn cael ei gynnal bob chwarter rhwng y swyddog Diogelu a Chyfarwyddwr Maint Cymru lle bo angen. Bydd diogelu yn cael ei drafod yng nghyfarfodydd y Swyddogion Addysg Allgymorth sydd yn cael eu cynnal bob tymor hefyd.

9. Cyfrinachedd

Mae'n bwysig dros ben bod cyfrinachedd yn cael ei gynnal ar bob cam o'r broses wrth ymdrin â phryderon diogelu. Dylid rhannu gwybodaeth sy'n ymwneud â'r pryder, a rheoli achosion dilynol ar sail yr angen i wybod yn unig, a dylid ei chadw'n ddiogel bob amser. Bydd ffolder ddynodedig yn cael ei chreu, a dim ond y Swyddog Diogelu a'r Dirprwy Swyddog Diogelu fydd yn gallu cael mynediad iddi.

Bydd Maint Cymru ond yn rhannu gwybodaeth am blentyn ag oedolion sydd â chyfrifoldeb rhiant, os nad yw hyn yn rhoi'r plentyn mewn mwy o berygl o niwed. Dylid trafod hyn gyda'r awdurdod lleol perthnasol. Gellir rhannu gwybodaeth gyda rhiant/gwarcheidwad hefyd lle bo angen, er mwyn diogelu'r plentyn rhag niwed. Mae'n rhaid i holl staff Maint Cymru fod yn ymwybodol bod gan Maint Cymru gyfrifoldeb proffesiynol i rannu gwybodaeth gydag asiantaethau eraill er mwyn diogelu plant. Dylid rhannu gwybodaeth am oedolyn â'r sawl maen nhw wedi gofyn amdano/ei enwi yn unig.

Atodiad 1: Rhestr Termau

Oedolyn mewn perygl / oedolyn agored i niwed: Mae oedolyn agored i niwed (cyd-destun datblygu rhyngwladol) yn unigolyn 18 oed neu hŷn sydd mewn mwy o berygl o niwed sylweddol oherwydd ffactorau fel rhyw, oedran, iechyd meddwl neu gorfforol, neu o ganlyniad i dlodi, anghydraddoldeb neu brofiad o ddadleoli neu argyfwng. Diogelu oedolion sy'n agored i niwed yw'r broses o amddiffyn oedolion rhag cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso, ac sy'n galluogi oedolion i gadw rheolaeth dros eu bywydau a gwneud dewisiadau gwybodus heb orfodaeth.

Mae oedolyn agored i niwed (cyd-destun y DU) yn unigolyn 18 oed neu hyn sydd ag anghenion gofal a chymorth (p'un a yw'r awdurdod lleol yn ateb unrhyw un o'r anghenion hynny ai peidio) ac; sy'n profi, neu mewn perygl o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso; ac; o ganlyniad i'r anghenion gofal a chymorth hynny, sydd ddim yn gallu eu hamddiffyn eu hunain rhag y risg, neu'r profiad o gamdriniaeth neu esgeulustod.

Buddiolwr / Cyfranogydd prosiect

Rhywun sy'n derbyn nwyddau neu wasanaethau yn uniongyrchol o raglenni Maint Cymru yng Nghymru neu dramor. Sylwer bod camddefnyddio pŵer yn gallu bod yn berthnasol i'r gymuned ehangach mae Maint Cymru yn ei gwasanaethu hefyd, a'i fod yn gallu cynnwys camfanteisio hefyd drwy greu'r canfyddiad o fod mewn sefyllfa o bŵer.

Plentyn

Unigolyn dan 18 oed.

Person ifanc

Yn y DU, person ifanc ydy rhywun 16 neu 17 oed sy'n byw yn annibynnol. Fodd bynnag, maen nhw'n dal i gael eu diffinio fel plant. Dramor, mae person ifanc yn aml yn gallu bod rhwng 18-24 oed.

Niwed

Niwed seicolegol, corfforol ac unrhyw achos arall o dorri hawliau unigolyn. Mae'r canlynol yn rhestr anghyflawn o enghreifftiau ar gyfer pob un o'r categorïau cam-drin:

- **cam-drin corfforol** - taro, slapio, ataliaeth ormodol neu sancsiynau amhriodol;
- **cam-drin rhywiol** - ymyrraeth gorfforol o natur rhywiol sy'n wirioneddol neu a fygythiwyd, boed hynny drwy rym neu dan amodau anghyfartal neu drwy orfodaeth.
- **camfanteisio rhywiol** - unrhyw gamddefnyddio gwirioneddol, neu ymgais i gamddefnyddio sefyllfa lle mae rhywun yn agored i niwed, lle mae pŵer gwahaniaethol, neu ymddiriedaeth, at ddibenion rhywiol, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, ymelwa'n ariannol, yn gymdeithasol neu'n

wleidyddol ar gamfanteisio'n rhywiol ar rywun arall. Mae'r diffiniad hwn yn cynnwys masnachu mewn pobl a chaethwasiaeth fodern.

- **cam-drin seicolegol** - Cam-drin emosiynol neu seicolegol, gan gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig) i driniaeth fychanol a diraddiol fel galw enwau cas, beirniadu'n gyson, bychanu, cywilyddio'n barhaus, carchariad unigol ac ynysu.

Amddiffyn rhag Camfanteisio a Cham-drin Rhywiol (PSEA)

Y term a ddefnyddir gan y gymuned ddyngarol a datblygu i gyfeirio at atal camfanteisio a cham-drin rhywiol mewn poblogaethau yr effeithir arnynt gan staff neu staff cysylltiedig. Mae'r term yn deillio o Fwletin Cyffredinol Ysgrifennydd y Cenhedloedd Unedig ar Fesurau Arbennig ar gyfer Amddiffyn rhag Camfanteisio a Cham-drin Rhywiol (ST/SGB/2003/13)

Diogelu

Yn y **DU**, mae diogelu'n golygu diogelu iechyd, lles a hawliau dynol pobl, a'u galluogi i fyw heb niwed, camdriniaeth ac esgeulustod.³ Yng **Nghymru ...**" mae diogelu'n golygu atal ac amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl / oedolion agored i niwed rhag cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso, ac addysgu'r rheiny o'u hamgylch i adnabod yr arwyddion a'r peryglon".⁴

Ym maes **datblygu rhyngwladol**, mae'n golygu amddiffyn pobl, gan gynnwys plant ac oedolion sydd mewn perygl, rhag niwed sy'n deillio o ddod i gyswllt â'n staff neu raglenni. Mae diffiniad un rhoddwr fel a ganlyn:

"Ystyr diogelu yw cymryd pob cam rhesymol i atal niwed, yn enwedig camfanteisio rhywiol, camdriniaeth ac aflonyddu rhag digwydd; i amddiffyn pobl, yn enwedig oedolion a phlant agored i niwed, rhag y niwed hwnnw; ac ymateb yn briodol pan fydd niwed yn digwydd".

Mae'r diffiniad hwn yn deillio o'n gwerthoedd a'n hegwyddorion, ac yn siapio ein diwylliant. Mae'n rhoi sylw penodol i atal ac ymateb i niwed oherwydd unrhyw gamddefnydd o bŵer, ymddiriedaeth neu wendid, boed arfaethedig, gwirioneddol neu ymgais i wneud hynny yn enwedig at ddibenion rhywiol.

Mae diogelu'n berthnasol yn gyson ac heb eithriad ar draws ein rhaglenni, ein partneriaid a'n staff. Mae'n gofyn am fwrw ati'n rhagweithiol i nodi, atal a diogelu rhag pob risg o niwed, camfanteisio a cham-drin a chael systemau aeddfed, atebol a thryloyw ar gyfer ymateb, adrodd a dysgu pan fydd risgiau'n dod i'r amlwg. Mae'n rhaid i'r systemau hynny fod yn ganolog i oroeswyr, a diogelu'r rheiny a gyhuddir hefyd, hyd nes y profir eu bod yn euog.

---

³ NHS 'What is Safeguarding? Easy Read' 2011

⁴ <https://www.safeguarding.wales/glossary.html>

Mae diogelu yn rhoi cyfranogwyr / buddiolwyr prosiectau a phobl yr effeithir arnynt wrth wraidd popeth a wnawn.

Goroeswr

Yr unigolyn sydd wedi cael ei gam-drin neu ei gamfanteisio. Mae'r term 'goroeswr' yn cael ei ddefnyddio'n aml yn hytrach na 'dioddefwr', gan ei fod yn awgrymu cryfder, gwydnwch a'r gallu i oroesi, ond dewis yr unigolion yw sut maen nhw'n dymuno adnabod eu hunain.

Staff Cysylltiedig - Yr holl staff cyflogedig neu ddi-dâl, gwirfoddolwyr, gweithwyr llawrydd, ymchwilyr, ymgynghorwyr, contractwyr, aelodau bwrdd, ymwelwyr â rhaglenni gan gynnwys newyddiadurwyr, enwogion a gwleidyddion sydd wedi cael eu penodi neu eu recriwtio gan Maint Cymru, neu y bernir eu bod yn cynrychioli Maint Cymru mewn unrhyw ffordd yng Nghymru neu dramor.

Partneriaid Maint Cymru: Yn cyfeirio at bartneriaid cyflenwi rhaglenni y mae gan Maint Cymru gytundeb ariannu â nhw i ddarparu rhaglenni dramor.

Cydsyniad ar Sail Gwybodaeth: y gallu i roi caniatâd yn seiliedig ar yr holl wybodaeth sydd ar gael, yn ôl oedran a galluoedd esblygol yr unigolyn. Mae'n rhaid i'r unigolyn ddeall diben y gweithgaredd yn llawn er mwyn i'r cydsyniad fod yn wybodus.